



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060208

DOM
2020-06-10
Stockholm

Mål nr
P 9496-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-08-22 i mål nr P 4852-19, se bilaga A

KLAGANDE

1. Anita Axberg
Bergslagsvägen 296
168 53 Bromma

2. Per Axberg
adress som 1

3. Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, 802007-2339
c/o Anna Karin Ekholm
Bergslagsvägen 252
168 55 Bromma

MOTPART

1. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad
Box 8314
104 20 Stockholm

2. Aktiebolaget Svenska Bostäder, 556043-6429
Box 95
162 12 Vällingby

Ombud för 2: advokaten Sarah Juhnell
Advokatfirman Steinmann AB
Box 5220
102 45 Stockholm

SAKEN

Tidsbegränsat bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5 i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen länsstyrelsens beslut att avvisa överklagandet av Norra Ängby Trädgårdsstadsförening.

Dok.Id 1592495

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Anita Axbergs, Per Axbergs och Norra Ängby Trädgårdsstadsförenings överklaganden.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Anita Axberg och **Per Axberg** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut om bygglov.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa föreningens överklagande och pröva överklagandet i sak.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad och **Aktiebolaget Svenska Bostäder** har bestritt bifall till överklagandena.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Anita Axberg och **Per Axberg** har anfört följande till stöd för sitt överklagande: Svenska Bostäders bullerutredning som ligger till grund för beslutet om bygglov är felaktig. Beräkningen är baserad på fel hastighetsbegränsning på Bergslagsvägen vilket gör att ljudnivån vid fasad kommer att vara högre. Intentionen är att flerbostadshusen ska kvarstå på platsen permanent. Den ekonomiska kalkylen för återställande av platsen stämmer inte. Marken på platsen är instabil och inte lämplig att bygga flerbostadshus på. Platsen utgör vidare ett naturligt habitat för områdets grodor och området borde tas i anspråk för anläggande av en blomsteräng för att säkerställa den biologiska mångfalden. Mark- och miljödomstolen borde hållit syn på fastigheten innan dom meddelades. Svenska Bostäders nya bullerutredning borde granskas av en oberoende expert.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening har anfört i huvudsak följande: Föreningen har talerätt. Bullret från Bergslagsvägen kommer att ge upphov till bullernivåer vid husens fasader som överskrider gällande riktvärden. Svenska Bostäders kalkyl beträffande kostnaderna för att återställa platsen är inte realistisk, bland annat mot bakgrund av de stora volymer betong som använts i grundläggningsarbetet när husen uppförts. Projektet med dessa höga loftgångshus är tveksamt för kommunens ekonomi

och skiljer sig markant från de låga trähusen i trädgårdsstaden Norra Ängby som omfattas av riksintresse för kulturmiljövården.

Svenska Bostäder har hänvisat till vad som anförts i mark- och miljödomstolen och därutöver anført i huvudsak följande: Om hastighetsbegränsningen på Bergslagsvägen fortsatt skulle vara 70 km/h kommer den dygnsekvivalenta ljudnivån att som mest uppgå till 69 dBA mot Bergslagsvägen och 54 dBA mot innergård. Den maximala ljudnivån vid fasad mot innergård kommer att uppgå till 62 dBA. Samtliga lägenheter kommer därmed ha en ljuddämpad sida där den dygnsekvivalenta ljudnivån understiger 55 dBA och den maximala ljudnivån understiger 70 dBA.

Svenska Bostäder har gett in ett tjänsteutlåtande med bilagor till styrkande av att hastighetsbegränsningen på Bergslagsvägen avses sänkas till 60 km/h med en påbörjad genomförandetid 2021. Svenska Bostäder har även gett in en reviderad trafikbullerutredning.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad har anført i huvudsak följande:

Bygglaget har meddelats med stöd av 9 kap. 33 a § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Nybyggnad ska ske inom detaljplanelagt område vilket innebär att lokaliserings- och utformningsfrågan av bostadsbyggnader enligt 2 kap. 6 a § PBL inte bedöms vara tillämplig. Det innebär att det saknas lagstöd för stadsbyggnadskontoret att pröva en ansökan om bygglov inom detaljplan mot 2 kap. 6 a § PBL och mot förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, trafikbullerförordningen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Klagorätt

Högsta domstolen har i ett avgörande ansett att en miljöorganisation med stöd av Århuskonventionen samt 13 kap. 8 § PBL och 42 § förvaltningslagen (2017:900) i vissa fall får anses ha talerätt vid ett bygglovsbeslut som aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet (beslut den 11 mars 2020 i mål nr Ö 6017-18). Mark- och miljööverdomstolen har vidare i två avgöranden som avsett detaljplaner ansett att även föreningar vars syfte är att värna om kulturmiljön

kan omfattas av föreningars klagorätt enligt Århuskonventionen och att dessa föreningar vid en konventionsenlig tolkning av förvaltningslagen därmed kan tillerkännas klagorätt (se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden den 25 november 2019 i mål nr P 10362-18 och P 12291-18). Det kan dock noteras att dessa domar är överklagade till Högsta domstolen men ännu inte avgjorda.

Norra Ängby utgör ett område av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Enligt 2 § i Norra Ängby Trädgårdsstadsförenings stadgar är föreningens ändamål bl.a. att verka för att de höga stadsbilda- och kulturmiljövårderna i Norra Ängby trädgårdsstad bevaras och beaktas såväl inom området som vid yttre förändringar som kan påverka miljön.

Mot bakgrund av föreningens syfte och de aktuella byggnadernas lokalisering får bygglovsbeslutet anses angå Norra Ängby Trädgårdsstadsförening på sådant sätt att föreningen har talerätt. Att ovan nämnda avgöranden av Mark- och miljööverdomstolen inte har fått laga kraft förändrar inte denna bedömning.

Eftersom Norra Ängby Trädgårdsstadsförening haft rätt att överklaga beslutet att bevilja bygglov ska länsstyrelsens beslut att avvisa föreningens överklagande upphävas. Med hänsyn till att föreningens invändningar mot bygglovet i allt väsentligt har prövats av länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen med anledning av övriga överklaganden finns det förutsättningar att ta upp föreningens överklagande till prövning i denna instans.

Prövningsram och buller

Inledningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att målet är tillräckligt utrett för att kunna prövas. Någon ytterligare utredning i form av expertgranskning av bullerutredningarna är således inte erforderlig.

Fastigheten Grimsta 1:5 omfattas av en stadsplan från 1950 som enligt övergångsbestämmelserna till PBL gäller som detaljplan. Planförfattaren har inte tagit ställning till frågan om omgivningsbuller eftersom den aktuella platsen är planlagd för parkmark och inte bostadsbebyggelse.

Av 2 kap. 6 a § PBL framgår att bostadsbyggnader ska lokaliseras, utformas och placeras så att olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller förebyggs. Vid bedömningen ska bestämmelserna i trafikbullerförordningen tillämpas. Syftet med regleringen var enligt förarbetena till bestämmelsen att samordna miljöbalkens och PBL:s regler så att det inte fanns anledning att ställa andra krav med stöd av miljöbalken i efterhand. För bygglovsansökningar inom ett område med detaljplan där genomförandetiden inte löpt ut och åtgärden överensstämmer med planen anfördes att bestämmelsen i sådana fall inte är tillämplig. För områden inom en detaljplan där genomförandetiden löpt ut pekades på möjligheten att påbörja ett planarbete och besluta att bygglovsärendet inte skulle avgöras förrän planarbetet avslutats (se prop. 2013/14:128 s. 36 ff).

Lovprövningen har skett med stöd av bestämmelserna om tidsbegränsat bygglov i 9 kap. 33 a § PBL. Bygglovsansökan ska därmed prövas utifrån bestämmelserna i bl.a. 9 kap. 30 § PBL även om åtgärden inte behöver uppfylla alla krav. Detta lagrum innehåller inte någon hänvisning till bestämmelserna om omgivningsbuller i 2 kap. 6 a § PBL. Därmed kan trafikbullerförordningens bestämmelser inte anses vara direkt tillämpliga och sådan samordning mellan miljöbalken och PBL som det gavs uttryck för i förarbetena kan inte uppnås.

Vid prövningen av ett tidsbegränsat bygglov måste emellertid en allmän lämplighetsprövning göras. Vilka krav som ska ställas och i vilken grad kraven ska vara uppfyllda får bedömas i det enskilda fallet (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 mars 2019 i mål nr P 436-18). Det kan vidare, mot bakgrund av vad som anförts i förarbetena, inte ha varit lagstiftarens mening att frågan om omgivningsbuller överhuvudtaget inte skulle ingå i en bygglovsprövning i fall som detta där området inte är planlagt för bostadsändamål och någon byggerätt inte finns.

Samtliga lägenheter i byggnaderna består endast av ett rum. Det rör sig således om enrumslägenheter som utformats långsmala så att det enda rummet sträcker sig från den mer bullerutsatta sidan till den tystare sidan. Härigenom har rummet fått tillgång till en mer ljuddämpad sida där bullernivåerna vid fasad får anses godtagbara. Vid en

lämplighetsprövning finner Mark- och miljööverdomstolen därmed att omgivningsbullret inte medfört att det förelegat hinder för nämnden att ge tidsbegränsat bygglov för bostäderna.

Övriga frågor

Vad avser övriga materiella och processuella frågor gör Mark- och miljööverdomstolen inte någon annan bedömning än den som underinstanserna har gjort. Vad Anita Axberg, Per Axberg och Norra Ängby Trädgårdsstadsförening har anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Gösta Ihrfelt (skiljaktig), Johan Svensson, referent, och Margaretha Gistorp samt tekniska rådet Mats Kager.

Föredragande har varit Ote Dunér.

Skiljaktig mening, se nästa sida

SKILJAKTIG MENING I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Hovrättsrådet Gösta Ihrfelt är skiljaktig och anför följande:

Jag instämmer med majoriteten vad gäller domslutet och domskälen med undantag för vad som i domskälen anges under rubriken ”Prövningsram och buller” där jag gör en annan bedömning.

Av 9 kap. 33 a § PBL framgår att för nybyggnad för bostadsändamål och tillhörande åtgärder får tidsbegränsat bygglov ges, om sökanden begär det, platsen kan återställas och åtgärden uppfyller någon förutsättning enligt 30–32 a §§ samma kapitel.

Byggnaderna i nu aktuellt mål ligger inom detaljplanelagt område. De förutsättningar som gäller för bygglov i sådant fall framgår av 9 kap. 30 § PBL. I bestämmelsen saknas hänvisning till 2 kap. 6 a § PBL varav bl.a. framgår att vid planläggning och i ärenden om bygglov ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Vid införandet av 2 kap. 6 a § diskuterades huruvida det skulle finnas en hänvisning till denna bestämmelse i 9 kap. 30 § men i propositionen stannade man för att någon sådan hänvisning inte skulle göras (se prop. 2013/14:128 s. 39–40). Kravet på en lokalisering som tar omgivningsbuller i beaktande i enlighet med 2 kap. 6 a § gäller således inte när permanent bygglov ska ges inom detaljplanelagt område. Det saknas därför skäl, med hänsyn till hur 9 kap. 33 a § är utformad, att detta krav då skulle kunna ställas i ett fall gällande ett tidsbegränsat bygglov inom ett detaljplanelagt område, som det ju rör sig om i detta fall. Jag anser således att frågan om omgivningsbuller inte ligger inom prövningsramen i målet.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-08-22
meddelad i
Nacka

Mål nr P 4852-19

PARTER

Klagande

1. Anita Axberg
Bergslagsvägen 296
168 53 Bromma

2. Per Axberg
Adress som 1

3. Peter Haglund
Danavägen 17
168 53 Bromma

4. Victoria Söderqvist
Adress som 3

5. Josephine Wild
Hedebyvägen 40
168 53 Bromma

6. Patrik Hellstrand
Danavägen 26
168 53 Bromma

7. Norra Ängby Trädgårdsstadsförening
c/o Anna Karin Ekholm
Bergslagsvägen 252
168 55 Bromma

Motparter

1. AB Svenska Bostäder
Box 95
162 12 Vällingby

2. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

Dok.Id 601882

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 18 juni 2019 i ärende nr 40322-21927-2019, se bilaga 1

SAKEN

Tidsbegränsat bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandena om syn.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.
-

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) beslutade den 28 mars 2019, § 22, att bevilja tidsbegränsat bygglov i tio år för nybyggnad av tre flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5. Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län som i beslut den 18 juni 2019 avvisade överklaganden från bl.a. Peter Haglund, Victoria Söderqvist, Josephine Wild och Norra Ängby Trädgårdsstadsförening samt avslog överklaganden från Patrik Hellstrand, Per Axberg och Anita Axberg.

Peter Haglund, Victoria Söderqvist, Josephine Wild, Patrik Hellstrand, Per Axberg, Anita Axberg och Norra Ängby Trädgårdsstadsförening har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Peter Haglund och **Victoria Söderqvist** får anses ha yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa deras överklagande och pröva överklagandet i sak. De har också yrkat att mark- och miljödomstolen ska inhämta remiss från Boverket och yttrande från Stadsmuseet samt att domstolen ska hålla syn på platsen. Till stöd för sin rätt att överklaga nämndens beslut har de anfört huvudsakligen följande.

Deras fastighet ligger i mycket nära grannskap och de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattning av den aktuella åtgärden. Natur- och trafikförhållandena på platsen kommer att påverkas i hög grad och användningen av marken strider mot gällande detaljplan. Skuggning kommer att ske på deras tomt och den planerade bebyggelsen kommer att påverka deras fastighets värde.

Josephine Wild får anses ha yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa hennes överklagande och pröva överklagandet i sak. Till stöd för sin talan har hon i den delen anfört huvudsakligen följande.

Hon har som medborgare rätt att yttra sig då hon och hennes familj blir drabbade av konsekvenserna av uppförandet och nedmonteringen av de tillfälliga husen samt konsekvenserna av att ha ytterligare 200 boende med allt det innebär på hennes gata.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening (föreningen) får anses ha yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa föreningens överklagande och pröva överklagandet i sak. Till stöd för sin talan har föreningen i den delen anfört huvudsakligen följande.

Föreningen är enligt stadgarna en organisation med ändamål att ta tillvara kulturmiljöintressen och har enligt 16 kap. 13 § miljöbalken talerätt. Föreningen grundades 1931 och företräder 1 639 hushåll i Norra Ängby. Föreningen har 1 150 betalande medlemmar vilket motsvarar en anslutningsgrad på 70 %.

Patrik Hellstrand har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut. Till stöd för sin talan har han hänvisat till vad han anfört hos länsstyrelsen samt anfört bl.a. följande.

Bygglov bör vara långsiktiga och hållbara, både för miljön och ekonomin. Tidsbegränsade bygglov används för att frångå kravet på en detaljplan som tillåter byggnationen. AB Svenska Bostäder försöker kringgå de regler och restriktioner som följer med ett permanent bygglov. Eftersom avsikten är att husen ska stå permanent på fastigheten bör AB Svenska Bostäder ansöka om ett permanent bygglov.

Det sökta bygglovet har inte haft trafiken i åtanke eftersom AB Svenska Bostäder räknat med att cyklar ska användas. Han ifrågasätter att AB Svenska Bostäder kan garantera att hyresgästerna kommer välja cykel istället för bil. Gatorna i Norra

Ängby är smalare än normalt och är direkt olämpliga att använda som parkeringsplats då det medför att boende i området inte kommer ut med bilarna från sina egna tomter.

Det är en jävssituation att ordföranden i nämnden även sitter i AB Svenska Bostäders styrelse.

Per Axberg har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut. Han har också yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på platsen. Till stöd för sin talan har han hänvisat till vad han anfört hos underinstanserna samt anfört bl.a. följande.

I AB Svenska Bostäders kalkyl finns ingen kostnad upptagen för oförutsedda händelser såsom vibrationsskador på fastigheter, gatunät, vatten- eller avloppsrör, tele- och elnätet till följd av transporter på lokalgatorna. Inte heller finns kostnader för besiktning innan bygget startar av fastigheterna som påverkas. Han ifrågasätter att AB Svenska Bostäder kan garantera kostnaden om tio-femton år och att AB Svenska Bostäder räknat med de ökade kostnader som oundvikligen uppstått av att Etapp 1 vid Räckstavägen dragit ut på tiden. Ekonomin bör omvärderas av oberoende konsult. Husen är byggda och konstruerade på ett sådant sätt att de kan jämföras med vilket annat flerbostadshus som helst vad gäller kvalitet och livslängd. AB Svenska Bostäder söker få ändring i detaljplan så att husen kan stå kvar.

Husen kommer att påverka stadsbilden mycket negativt då de avviker betänkligt. De förfular hela området genom sin storlek och utseende. Hans fastighet gränsar direkt till byggplatsen och gatan kommer att grävas upp vilket ställer till problem med att kunna köra bil ut och in till huset. Det kommer även att ske störningar från själva bygget med maskiner och transporter under cirka ett och ett halvt år och under obekväma tider.

Det har framkommit att alla stadens förvaltningar och myndigheter inte erhållit någon remiss. De tjänstemän han har haft kontakt med avstyrker då de anser platsen olämplig eftersom ingen väganslutning finns och de trafiklösningar som presenteras avfärdar de som dåliga. Det saknas infrastruktur för vatten, avlopp, el och tele i direkt anslutning.

Det utgör jäv att Stockholms kommun söker och beviljar bygglov till sitt eget bostadsbolag.

För att kunna göra en kvalificerad bedömning av bygglovet krävs syn på platsen.

Anita Axberg har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut. Hon har också yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på platsen. Till stöd för sin talan har hon anfört bl.a. följande.

Enligt parkansvarig chef på Bromma stadsdelsförvaltning kommer inte AB Svenska Bostäder återställa marken till ursprungligt skick, det vill säga det skick det var vid lovtillfället.

Enligt AB Svenska Bostäder är målet att få till en ändring av detaljplanen så att husen kan stå kvar permanent på platsen. Att hänvisa till att husen är flyttbara räcker inte. Det är inte meningen att PBL ska användas för att kringgå bestämmelserna i PBL när det gäller permanent bebyggelse.

Om gatan utanför hennes fastighet grävs upp för dragning av VA-, el- och teleledning till den tilltänkta bebyggelsen blir hennes in- och utfart blockerad. Det kommer även att bli problem om området västerut spärras av under den långa byggtiden. Detta upprepar sig vid nedmonteringen av byggnaderna. Efter tidigare

markarbeten runt hennes fastighet vet hon risken och befarar därför fler sättnings- och vibrationsskador.

Det saknas utredning av effekter och kostnader rörande vibrationsskador på befintliga fastigheter samt VA-, tele- och elnät i det närliggande området som påverkas under byggtiden. Marken i området består av glaciär lera, det saknas pålning på samtliga befintliga fastigheter och gatunätet är utan åtgärd sedan Norra Ängby exploaterades under 1920- och 30-talen. Hon ifrågasätter att någon i dag kan ge garantier för vad det kostar om tio eller femton år att flytta, återställa marken och bygga upp på nytt på annan plats. Därmed faller den ekonomiska kalkylen och påståendet att detta är rimligt. Den första etappen vid Långskeppsgatan/ Råckstavägen har tagit längre tid och kostnaderna ökat jämfört med kalkylen år 2016 och avvecklingen av dessa kommer att vara mer arbets- och tidskrävande. Det saknas en kostnadskalkyl för oförutsedda skador på bl.a. fastigheter och gatunät. Det är varken tekniskt eller ekonomiskt försvarbart att göra så stor åverkan på både mark och miljö, för något som enligt AB Svenska Bostäders utsaga ska stå i högst femton år. En oberoende konsult bör granska den ekonomiska rimlighetskalkylen av hela projektet, för både Bergslagsvägen och Råckstavägen.

Lösning för byggtrafiken till och från byggplatsen är inte klarlagd. Byggtrafik under minst ett och ett halvt år där det även behövs särskilt tillstånd för fordon som är för tunga och för breda för transport via Hedebyvägen och lokala Bergslagsvägen. Under de fem år som gått har det gång på gång visat sig svårigheter med framkomligheten till den tänkta byggplatsen.

Hon menar att alla berörda myndigheter ska göra en syn på plats och även syna platsen för Etapp 1, där det framgår hur de stora husen sticker ut. Över 40 meter höga hus med åtta våningar kommer att förstöra stadsbildskonceptet med den låghusbebyggelse som finns utmed Bergslagsvägen från Åkeshov fram till tunnelbanebron vid Råcksta station.

Stadsbyggnadsnämndens ledamöter sitter i ett jävsförhållande till det kommunala bostadsföretaget AB Svenska Bostäder.

DOMSKÄL

Klagorätt

Beslut om bygglov får, enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och 42 § förvaltningslagen (2017:900) överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Beslut om bygglov anses enligt praxis angå, förutom sökanden, ägare till fastighet som gränsar direkt till den fastighet som bygglovets gäller eller skiljs åt endast genom en gata eller väg. Därutöver omfattas ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden samt trafik- och naturförhållandena på platsen m.m. (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar den 17 december 2013 i mål nr P 8828-13 och den 18 mars 2014 i mål nr P 9646-13).

Peter Haglund, Victoria Söderqvist och Josephine Wild

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att Peter Haglund, Victoria Söderqvist och Josephine Wild inte har rätt att överklaga nämndens beslut om tidsbegränsat bygglov. Vad de anfört om byggnationens omfattning, ökad trafik, andra störningar och övriga förhållanden i området innebär inte att de kan anses berörda av beslutet i den mening som krävs för att ha rätt att överklaga. Peter Haglunds, Victoria Söderqvists och Josephine Wilds överklaganden av länsstyrelsens avvisningsbeslut ska därför avslås.

Eftersom domstolen inte prövar Peter Haglunds och Victoria Söderqvists överklagande i sak, prövar domstolen inte heller deras yrkanden om att inhämta remiss från Boverket samt yttrande från Stadsmuseet eller deras yrkande om att syn ska hållas på platsen.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Av 16 kap. 13 § miljöbalken följer att vissa miljöorganisationer har rätt att överklaga vissa domar och beslut enligt miljöbalken. Någon liknande rätt för miljöorganisationer att överklaga domar eller beslut om bygglov enligt PBL finns emellertid normalt inte. Mark- och miljööverdomstolen har dock i beslut den 22 november 2018 (mål nr P 2921-18), med tillämpning av artikel 9.3 i Århuskonventionen, gett en miljöorganisation klagorätt i ett bygglovsärende enligt PBL. I det fallet var det fråga om en fastighet som låg utanför område med detaljplan, inom riksintresse för naturvård och kulturmiljövård och i närheten av två naturreservat. I den kommunala översiktsplanen hade området pekats ut som ekologiskt särskilt känsligt med särskilt höga värden för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård.

I det nu aktuella målet bedömer mark- och miljödomstolen att det överklagade bygglovsbeslutet inte utgör ett sådant miljöbeslut som avses i artikel 9.3. Beslutet medför därför inte rätt för föreningen att klaga med hänvisning till Århuskonventionen. Någon annan grund för klagorätt finns inte heller. Föreningens överklagande av länsstyrelsens avvisningsbeslut ska således avslås.

Syn

Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska domstolen hålla syn på stället, om det behövs. Mark- och miljödomstolen bedömer med hänsyn till den befintliga utredningen i målet att syn inte behövs. Yrkandena om syn ska därför avslås.

Prövningen i sak

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Patrik Hellstrand, Per Axberg och Anita Axberg har anfört bl.a. att trafiken i området kommer att öka, vilket kommer orsaka störningar för boende i området,

särskilt under byggtiden. Inledningsvis kan mark- och miljödomstolen konstatera att störningar under byggtiden inte omfattas av domstolens prövning i detta mål.

Domstolen bedömer vidare att den ökade trafiken efter byggtiden till följd av de sökta åtgärderna måste anses vara liten och inte av den omfattningen att den medför betydande olägenheter för boende i området. Den ökade trafiken utgör därmed inget hinder mot att meddela ett tidsbegränsat bygglov.

Per Axberg och Anita Axberg har vidare anfört att den ekonomiska kalkyl som AB Svenska Bostäder redovisat inte är rimlig bl.a. vad avser oförutsedda kostnader och kostnader för att återställa marken. Mark- och miljööverdomstolen tidigare prövat förutsättningarna för att bevilja tidsbegränsat bygglov på den aktuella fastigheten (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 juni 2017 i mål nr P 11330-16).

Mark- och miljööverdomstolen bedömde då att det saknades anledning att ifrågasätta AB Svenska Bostäders bedömning att kostnaderna för återställningsarbetena var ekonomiskt rimliga. Detta med hänsyn till att det i målet inte var fråga om omfattande markarbeten med pålning, sprängning, schaktning, spontning och marksanering, utan endast fråga om pålningsarbeten, anläggande av bottenplatta samt mindre ändringar av marknivån.

Det bygglov som nu är föremål för mark- och miljödomstolens prövning är en justering av det bygglov som Mark- och miljööverdomstolen tidigare prövat. Ändringarna innebär huvudsakligen att antalet lägenheter ökar något, byggnadernas våningsvolym omfördelas, vissa materialval ändras och att tillfarten till byggnaderna ändras samt nya parkeringsplatser anordnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att dessa justeringar inte påverkar återställande-kostnaderna annat än marginellt. Mark- och miljödomstolen finner därför, med hänvisning till Mark- och miljööverdomstolens tidigare prövning, att kravet på att det ska vara möjligt att återställa platsen inte utgör något hinder mot att meddela ett tidsbegränsat bygglov.

Inte heller vad Patrik Hellstrand, Per Axberg och Anita Axberg anført därutöver utgör något hinder mot att meddela ett tidsbegränsat bygglov för den sökta åtgärden. Det finns inte i övrigt skäl att upphäva det beslutade lovet. Patrik Hellstrands, Per Axbergs och Anita Axbergs överklaganden ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 12 september 2019.

Åsa Marklund Andersson

Maria Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åsa Marklund Andersson, ordförande, och tekniska rådet Maria Bergqvist. Föredragande har varit tingsnotarien Jim Blomström.



Enheten för juridiskt verksamhetsstöd
Boel Persson

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2019-07-10
MÅLNR: P 4852-19
AKTBIL: 15

Klagande
Se sändlista

Motpart
AB Svenska Bostäder
Box 95
162 12 Vällingby

Överklagande av beslut om tidsbegränsat bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5 i Norra Ängby

Beslut

Länsstyrelsen avvisar överklagandena från Claes och Annika Johannesson, Jens Fabricius, Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, Susanne och Björn Dalefur, Magnus Wild-Nordlund, Tyra och Esse Woods, Carina och Per Olofson, Peter Haglund, Victoria Söderqvist, Håkan Hansson, Mia Andersson, Erik Carlsson och Josephine Wild.

Länsstyrelsen avslår övriga överklaganden.

Bakgrund

Tidigare beslut

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 21 maj 2015, § 40, (dnr 2014-18660-575) att med stöd av 9 kap. 33 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, bevilja tidsbegränsat bygglov i fem år för nybyggnad av tre flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5. Detta bygglov fastställdes av Mark- och miljööverdomstolen i dom den 20 juni 2017 i mål nr P 11330-16. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att förutsättningarna för att meddela tidsbegränsat bygglov enligt 9 kap. 33 a § PBL var uppfyllda. Domstolen uttalade i avgörandet att det i målet inte var fråga om omfattande markarbeten med pålning, sprängning, schaktning, spontning och marksanering, utan endast fråga om pålningsarbeten, anläggande av bottenplatta samt mindre justeringar av marknivån. Sökanden hade redogjort för hur avvecklingen skulle gå till och domstolen ansåg att det var visat att platsen kunde återställas inom den avsedda tiden. Det saknades enligt domstolen anledning att ifrågasätta sökandens bedömning att kostnaderna för återställningsarbetena var ekonomiskt rimliga.

Nu överklagat beslut

Nämnden beslutade den 28 mars 2019, § 22, (Dnr 2018-14101) att enligt 9 kap. 33 a § PBL bevilja tidsbegränsat bygglov i 10 år för nybyggnad av tre stycken flerbostadshus på fastigheten Grimsta 1:5. Som skäl för beslutet hänvisades till tjänsteutlåtande där i huvudsak följande anges. Sökande har velat ändra bygglovet, vilket innebär att antalet lägenheter ökar, byggnadernas våningsvolym

Datum
2019-06-18

Beteckning
40322-21927-2019

omfördelas, vissa materialval ändras och tillfarten till byggnaderna ändras samtidigt som nya parkeringsplatser anordnas. De tillfälliga bostadshusen bedöms inte ha någon varaktig, negativ påverkan på befintlig småhusbebyggelses kulturhistoriska värde. Användning av marken för bostäder strider mot detaljplanen eftersom den är planlagd som parkmark. Därför kan ett permanent bygglov inte medges. Med stöd av underlaget i avvecklingsplanen bedömer stadsbyggnadskontoret att det är ekonomiskt rimligt och tekniskt möjligt att avveckla åtgärderna inom angiven 10-årsperiod. Byggnaderna uppfyller kraven på lämplig placering och utformning med hänsyn till stadsbilden, samt natur- och kulturvärden och åtgärden anses ge en god helhetsverkan. Sammantaget finner stadsbyggnadskontoret att förutsättningar för att medge ett tidsbegränsat bygglov föreligger.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen av ett antal boende i området. Länsstyrelsen avvisade i beslut den 3 maj 2019 ett antal överklaganden samt avlog överklagandena från två personer som befanns ha talerätt (dnr 403-17792-2019).

Nämndens beslut från den 28 mars 2019 har nu överklagats på nytt av Claes och Annika Johannesson (Enviget 1), Jens Fabricius (Ledungen 6), Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, Susanne och Björn Dalefur (Hjälmen 1), Magnus Wild-Nordlund, Tyra och Esse Woods (Härskeppet 9), Carina och Per Olofson (Enviget 2), Patrik Hellstrand (Hirdmannen 27)), Peter Haglund och Victoria Söderqvist (Pilkogret 2), Per och Anita Axberg (Hjälmen 3), Håkan Hansson och Mia Andersson (Knarren 10), Josephine Wild (Ledungen 7), samt Erik Carlsson (Pilkogret 1).

Per Axberg har begärt inhibition.

Klagandena har anfört bl.a. följande. Byggtrafiken och trafikökningen på lokalgatorna strider mot stadens plan för säkra skolvägar. Avvecklingsplanen gäller inte för den ändrade ansökan. Sökandens avsikt är att planen är att de uppförda husen ska stå kvar permanent. Byggnationen är mer avancerad än vad som är brukligt vid tillfälliga bostäder. Det är direkt olämpligt att bygga åttavåningshus på glacial lera och gammal sjöbotten. Åtgärden kräver omfattande markarbeten såsom schaktning, pålning/betongplintar och förstärkning genom kalkstavar som trycks ner för att stabilisera marken. Arbetena kommer att generera mycket markvibrationer som påverkar den närmaste bebyggelsen negativt under lång tid. Om byggnaderna sedan ska flyttas efter tio år kommer ytterligare påfrestningar att äga rum när allt ska tas bort. Det är tveksamt om man kan återställa området till ursprungligt skick då en stor del av den befintliga skogen ska tas ner. Trafikkontoret har konstaterat att platsen är illa vald då den saknar infrastruktur i form av väg samt närhet till V/A, el och värme. Hela byggprocessen kommer därför att gå via lokalgator på vägas klassade för bärighet PK2 vilket kräver dispens från kommunen och regleringar i trafikmiljön. Lokalgatorna kommer att grävas upp för anslutning av V/A och el. Då väg saknas till det aktuella området så måste Bergslagsvägens lokalgata som idag är

Datum
2019-06-18

Beteckning
40322-21927-2019

återvändsgata förlängas med flera hundra meter och vändplan anläggs så att lastbilar kan vändas. Dessa arbeten inklusive daglig byggtrafik under minst tolv månader kommer att förorsaka negativa konsekvenser för intilliggande fastigheter på grund av instabila markförhållanden. Fastigheterna är redan idag hårt utsatta för sättningskador på grund av den hårda trafiken på väg 275. Åtgärden kommer permanent att förstöra lokalgatorna och orsaka stora skador på husen i området, många av dem grönklassade. Husen kommer även att innebära ökad insyn och skuggning för granntomter. Boende i de nya husen kommer sannolikt att parkera på lokalgatorna där det redan idag råder brist på parkeringsplatser. Åtgärden kommer permanent att förstöra den långsiktiga stadsplanering som gjorts för riksintresset Norra Ängby under snart hundra år.

Motivering

Länsstyrelsen prövar ärendet slutligt och frågan om inhibition föranleder därför ingen åtgärd.

Talerätt

Av 13 kap. 3 § PBL framgår att ett kommunalt beslut om bygglov får överklagas hos länsstyrelsen. I enlighet med 13 kap. 8 § PBL som hänvisar till 42 § förvaltningslagen (2017:900) får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Beslut om lov anses enligt fast praxis bara angå ägare av eller boende på fastigheter som gränsar direkt till den fastighet lovet gäller. Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från den i ärendet aktuella brukar rätt att överklaga anses föreligga. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m.

Claes och Annika Johannesson, Jens Fabricius, Susanne och Björn Dalefur, Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, Magnus Wild-Nordlund, Tyra och Esse Woods, Carina och Per Olofson, Peter Haglund, Victoria Söderqvist, Håkan Hansson, Mia Andersson, Josephine Wild och Erik Carlsson är inte ägare till fastigheter som gränsar direkt till den fastighet bygglovet gäller. Länsstyrelsen anser inte heller att de kan anses berörda av det aktuella bygglovet på ett sätt som gör att de därigenom ändå har klagorätt. Deras överklaganden ska således avvisas.

Ärendet prövas således på talan av Patrik Hellstrand samt Per och Anita Axberg.

Tillämpliga lagrum m.m.

Enligt 9 kap. 33 a § PBL får ett tidsbegränsat bygglov ges för nybyggnad för bostadsändamål och tillhörande åtgärder om sökanden begär det, platsen kan återställas och åtgärden uppfyller någon förutsättning enligt 30–32 a §§. Ett sådant bygglov får ges för högst tio år. Tiden kan på sökandens begäran förlängas med högst fem år i taget. Den sammanlagda tiden får dock inte överstiga femton år.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att syftet är att göra det möjligt att i

Datum
2019-06-18

Beteckning
40322-21927-2019

större utsträckning kunna uppföra byggnader för bostadsändamål med stöd av tidsbegränsade bygglov. Till skillnad från vad som gäller enligt bestämmelsen i 9 kap. 33 § PBL, ska det inte ske någon prövning av om behovet av åtgärden är tillfälligt. Det bör framhållas att det är byggherren som är ansvarig för att avvecklingen sker och att platsen återställs. För att den kommande avvecklingen ska bedömas vara trovärdig bör det redan i lovansökan redovisas hur avvecklingen ska gå till. Avgörande för prövningen bör vara att platsen kan återställas. Som utgångspunkt ska platsen återställas till det skick den var i vid lovtillfället. Eftersom syftet med den nu aktuella bestämmelsen är att förhållandevis komplicerade byggnader ska uppföras under begränsad tid, behöver lovprövningen även omfatta en ekonomisk rimlighetsbedömning av frågan om platsens återställande. Sammanfattningsvis bör prövningen i denna del avse om det framstår som tekniskt och ekonomiskt rimligt att platsen återställs. (prop. 2016/17:137 s 11 och 13).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens prövning avser endast huruvida åtgärden uppfyller kraven i 9 kap. 33 a § PBL. Störningar under byggtiden omfattas inte av prövningen.

Nu aktuellt lov gäller uppförande av tre stycken flerbostadshus. Husen uppförs i 5, 7 respektive 8 våningar och innehåller totalt 134 lägenheter. Vidare ordnas 20 stycken nya parkeringsplatser och drygt 200 invändiga cykelparkeringsplatser. I jämförelse med tidigare beviljat bygglov har byggnadskropparnas höjder förändrats, antalet lägenheter har ökat något och fasadmateriell har ändrats.

Länsstyrelsen anser att ändringarna i förhållande till tidigare beviljat lov är så begränsade att de inte kan anses påverka förutsättningarna för att bevilja bygglov. Länsstyrelsen finner därmed i likhet med nämnden att det är visat att platsen kan återställas på ett ekonomiskt rimligt sätt. Åtgärderna kan inte heller anses utgöra någon sådan betydande olägenhet, som avses i 2 kap. 9 § PBL. Förutsättningar att bevilja tidsbegränsat bygglov med stöd av 9 kap. 33 a § PBL är således uppfyllda. Nämnden har därmed haft fog för sitt beslut. Vad klagandena anfört medför ingen annan bedömning. Överklagandena ska därför avslås.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av juristen Boel Persson.

Sändlista:

1. Claes Johansson, Hedebyvägen 42, 168 53 Bromma
2. Annika Johannesson, Hedebyvägen 42, 168 53 Bromma
3. Jens Fabricius, Hedebyvägen 58, 168 53 Bromma
4. Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, c/o Anna Karin Ekholm, Bergslagsvägen 252, 168 55 Bromma

Datum
2019-06-18

Beteckning
40322-21927-2019

5. Susanne Dalefur, Hedebyvägen 50, 168 53 Bromma
6. Björn Dalefur, Hedebyvägen 50, 168 53 Bromma
7. Magnus Wild-Nordlund, Värtavägen 39, 115 29 Stockholm
8. Tyra Woods, Hedebyvägen 37, 168 53 Bromma
9. Esse Woods, Hedebyvägen 37, 168 53 Bromma
10. Carina Olofson, Hedebyvägen 44, 168 53 Bromma
11. Per Olofson, Hedebyvägen 44, 168 53 Bromma
12. Patrik Hellstrand, Danavägen 26, 168 67 Bromma
13. Peter Haglund, Danavägen 17, 168 53 Bromma
14. Victoria Söderqvist, Danavägen 17, 168 53 Bromma
15. Per Axberg, Bergslagsvägen 296, 168 53 Bromma
16. Anita Axberg, Bergslagsvägen 296, 168 53 Bromma
17. Håkan Hansson, Bergslagsvägen 284, 168 53 Bromma
18. Mia Andersson, Bergslagsvägen 284, 168 53 Bromma
19. Erik Carlsson, Danavägen 19, 168 53 Bromma
20. Josephine Wild, Hedebyvägen 40, 168 53 Bromma

Kopia till:

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad



Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.